

מלחמת המוחות: כל ישראלי שני שלמד בחו"ל מעדיף לא לחזור לארץ

חיצי מ'החוקרים נשארים בחו"ל

עוד קובע המחקר החדש של ישראל במקום ה-21 מתוך 47 מדינות בשיעור בריחת המוחות

אקדמאית בחו"ל

"אני מוח גולה"

"אני לא מוח בורח. אני מוח גולה" – כך מגדירה את עצמה אלומית ישי (42), פרופסור-עוזר לחקר המוח באוניברסיטת ציריך, שסיימה בהצטיינות את הדוקטורט שלה בנוירולוגיה במכון ויצמן למדע. לדבריה, היא רשומה בסטטיסטיקת "בריחת המוחות", אבל החוויה שלה היא של "הברחת מוחות". חוויה שנוצרת מהמח"ס סדר החמור שיש בארץ לתקנים של חוקרים בכירים.

לפני 11 שנים, לאחר שסיימה דוקטורט בהצטיינות, נס' עה ישי לעשות פוסט-דוקטורט בווינגטון ומשם המשיכה לאוניברסיטת ציריך בשווייץ, שם היא חוקרת כיום. "אני רוצה לחזור לישראל, אבל אין פה תקנים ואין משרות כי אין כסף", היא מספרת. "כבר שנים אני מנסה לקבל משרות: ככל האוניברסיטאות בארץ וכל פעם נתקלת באותן תשובות: 'אין כסף', 'אין עניין בתחום' ובעיקר 'אין תקנים'".

מדובר במדענית מצטיינת, שבקבוצת הגיל שלה היא משתייכת לחמשת האחווים הטובים בעולם. בשנת 2006 קיבלה את פרס "המדען הצעיר המצטיין" של האגודה הבינלאומית לנוירולוגיה. היא לא רק הישראלית היחידה שזכתה בתואר, אלא גם החוקרת היחידה שאינה אמריקאית שקיבלה אותו.

"אני נשארת בשווייץ – לא בגלל המ' שכורת ולא בזכות תנאי המחקר", מוסיפה ישי. "אני רוצה לחזור לישראל ולקבל תקן, משרה ומעבדה מצוינת. אני לא זקוקה לה' קלות מע"מ לישראל – לים חוורים בשביל לקנות מקרר חדש. אני צריכה משרה, לא מקרר מוח'".

דודי גולדמן

פרופ' ישי (צילום: אוס זינגטלר)

ביותר של בריחת מוחות. החוקרים טוענים כי אף שישראל ממוקמת יחסית באמצע, הרי שבזמן הקרוב התופעה תחריף ומקומנו יידרדר בשל היעדר טיפול ממשלתי מתאים.

המחקר, שאותו חיבר רון תקוה, מפרט את הבעיות שמובילות לבריחת צעירים משכילים מישראל: מדובר בין היתר בבעיית כוח אדם במחקר האקדמי בארץ, שנובעת מהזדקנות ומתמיכה לקויה במדענים צעירים. נוסף על כך הפגיעה ברמת ההשכלה הגבוהה, הקיצוץ התקציבי שנעשה בשנים האחרונות בתחום וכן הירידה בשיעור התרומות גרמו להתרחבות הירידה מהארץ לצורך עבודה בחו"ל.

"ישנה פגיעה ביכולת של ישראל לשמור על מעמדה בקדמת המחקר העולמי ולהתחרות בשווקים העולמיים", טוענים החוקרים. "מדוי' נת ישראל אינה יוצאת נשכרת מפירות הש' קעתה, וישנה פגיעה ביכולת למשוך חוקרים חרשים ומצטיינים".

tzvika-b@yedioth.co.il

שאליה נוסעים הסטודנטים הישראלים ללמוד, אך לדברי החוקרים הוא מייצג את כלל נתוני בריחת המוחות מישראל.

בריחת מוחות היא תופעה כלל-עולמית ואינה נחלתה הבלעדית של ישראל, אולם מהמחקר עולה שאנו ממוקמים במקום כלל

החוקרים: "ישראל אינה יוצאת נשכרת מפירות השקעתה, וישנה פגיעה ביכולתה לשמור על מעמדה בקדמת המחקר העולמי"

לא מכובד בעולם: ישראל נמצאת במקום ה-21 מתוך 47 מדינות שנבדקו באופן מדגמי. במקום הראשון, שמייצג את שיעור בריחת המוחות הנמוך ביותר, נמצאת ארה"ב. במקום האחרון נמצאת דרום אפריקה, עם השיעור הגבוה

מאת צביקה ברוט

בתחילה הם נוסעים לעשות דוקטורט במוסדות אקדמיים ברחבי העולם. ואז הם מגלים ששם – הרחק מתקציבי החינוך של ישראל, במנותק משביתת הסגל הבכיר שרק נגמרה או ממהאט הסגל הזוטר שאולי תתחיל – יותר נוח, יותר קל ואולי גם יותר משתלם לבנות קריירה אקדמית. כך מפסידה ישראל את מיטב המוחות האקדמיים שלה.

כ-50% מהישראלים שקיבלו דוקטורט בחו"ל בעשור האחרון לא שבו לארץ, לפחות בחמש השנים שלאחר סיום הלימודים – כך קובע מחקר שערך באחרונה מרכז המחקר והמידע של הכנסת בראשות ר"ר שירלי אברמי. ההערכה היא שהימצאות בחו"ל למשך 5 שנים לאחר סיום הלימודים מעידה ברוב המקרים על השתקעות במדינות הזרות והשתלבות בשוק קי העבודה המקומיים. יצוין כי המחקר נערך בקרב הסטודנטים הישראלים באוניברסיטאות בארצות הברית, המהווה את המדינה העיקרית